

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
1. Charakterystyka świata nowych mediów	13
1.1. Czym są nowe media?	14
1.2. Cechy nowych mediów	19
2. Komunikacja zapośredniczona przez komputer	25
2.1. Komunikacja tekstowa	27
2.2. Komunikacja wizualna i dźwiękowa	29
2.3. Generalne charakterystyki komunikacji zapośredniczonej przez komputer	30
3. Nowe media jako środowisko socjalizacyjne, czyli człowiek w komunikacji zapośredniczonej	39
3.1. Mechanizmy funkcjonowania człowieka w kontekście komunikacji zapośredniczonej	40
3.2. Instrumenty mediów społecznych	49
4. Młodzi ludzie jako pokolenie cyfrowych tubylców	65
4.1. Wykorzystanie nowych mediów	70
4.2. Nierówności społeczne w korzystaniu z nowych technologii komunikacyjnych	73
5. Wpływ nowych mediów na dzieci i młodzież	79
5.1. Korzyści związane ze stosowaniem nowych mediów przez dzieci i młodzież	83
5.2. Zagrożenia dla dzieci i młodzieży związane z korzystaniem z nowych mediów	87
5.3. Uzależnienie od internetu i telefonów komórkowych	93
6. Normatywność w internecie	97
6.1. Normy grupowe w internecie	100
6.2. Normy dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w szkole i rodzinie	103
7. Bullying jako specyficzny rodzaj przemocy rówieśniczej	105
7.1. Typologie agresji	105
7.2. Bullying (tradycyjny mobbing)	107
7.3. Cyberbullying	119

8. Teoria ABACUS w wyjaśnianiu cyberbullyingu	139
8.1. Konsekwencje bullyingu i cyberbullyingu	142
8.2. Sprawcy bullyingu i cyberbullyingu	144
8.3. Ofiary bullyingu i cyberbullyingu	146
8.4. Sprawco-ofiary bullyingu i cyberbullyingu	153
8.5. Bullying a cyberbullying – współwystępowanie zjawisk	154
9. Nie tylko cyberbullying – w kierunku innych typów agresji elektronicznej	157
9.1. Agresja elektroniczna wobec pokrzywdzonych	158
9.2. Agresja elektroniczna wobec celebrytów	160
9.3. Elektroniczna agresja uprzedzeniowa (bias bullying)	160
9.4. Agresja elektroniczna wobec nieznajomych (impulsywna)	161
10. Metodologia badań	163
10.1. Badanie „Cyberbullying 2010”	165
10.2. Badanie „Nauczyciele 2009”	182
10.3. Badanie „Studenci 2009”	185
11. Cyberbullying i agresja elektroniczna jako ryzykowne zachowania młodzieży – badania własne	187
11.1. Zaangażowanie młodych ludzi w nowe media i komunikację zapośredniczoną	188
11.2. Spostrzeganie zagrożeń związanych z użytkowaniem nowych mediów (w tym agresji elektronicznej) przez uczniów i nauczycieli	193
11.3. Sposoby realizacji agresji elektronicznej i cyberbullyingu oraz rozpowszechnienie tych zjawisk	198
11.4. Rozpowszechnienie cyberbullyingu i bullyingu wśród gimnazjalistów	211
11.5. Poza agresję rówieśniczą – inne typy agresji elektronicznej	215
11.6. Nowe jakościowo cechy cyberbullyingu	219
11.7. Agresja rówieśnicza online i offline jako jedność	223
11.8. Charakterystyka motywacji i atrybucji działań sprawców agresji elektronicznej	228
11.9. Konsekwencje doświadczania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	230
11.10. Reagowanie pracowników szkoły i rodziców na sytuacje związane z agresją elektroniczną	235
11.11. Uwarunkowania agresji elektronicznej i cyberbullyingu	239
11.11.1. Szerszy kontekst wykorzystania nowych mediów a agresja elektroniczna i cyberbullying	239
11.11.2. Środowisko rodzinne a agresja elektroniczna i cyberbullying	244
11.11.3. Środowisko szkolne a agresja elektroniczna i cyberbullying	248

11.11.4. Środowisko rówieśnicze a agresja elektroniczna i cyberbullying	254
11.11.5. Normatywność w środowisku szkolnym i rodzinnym a agresja elektroniczna i cyberbullying	258

12. Wnioski z przeprowadzonych badań w kontekście działań pedagogicznych mających na celu profilaktykę i interwencję w zakresie agresji elektronicznej	263
--	-----

Bibliografia	273
--------------	-----

Aneks	291
-------	-----

Załącznik I. Kwestionariusz zastosowany w badaniu „Cyberbullying 2010”	293
Załącznik II. Kwestionariusz zastosowany w badaniu „Nauczyciele 2009”	307
Załącznik III. Właściwości psychometryczne skal zastosowanych w etapie ilościowym badania „Cyberbullying 2010”	313